

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Téglásy Balázs László ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a Törös Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2018. március 10-én kelt 33.G.40.749/2017/17. számú ítélete ellen a felperesek által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy a felperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni a perköltséget az alperesnek.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 10.000 (tízezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesi jogelőddel 2007. augusztus 1. napján kötött kölcsönszerződések 4.10. pontjai érvénytelenek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése, a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján. Előadták, hogy a keresettel támadott szerződéses feltételek a fogyasztó hátrányára állapítják meg a bizonyítási terhet, ugyanis kizárólag az alperes nyilvántartásait, számláit, bizonylatait tekintik irányadónak és a fogyasztót annak elfogadására kötelezik, hogy az alperes által kimunkált és meghatározott tartozás szolgáljon olyan közokirat alapjául, amely felhasználásával végrehajtási eljárást kezdeményezhető. A kikötések továbbá kizárólag az alperest jogosítják fel annak megállapítására, hogy a felperesek szerződésszerűen teljesítenek-e, mégpedig a saját nyilvántartásai, könyvei alapján. Így a bizonyítási teher a fogyasztót terheli akkor is, amikor az alperes kezdeményez vele szemben eljárást, holott a közokirat hiányában az alperes lenne köteles bizonyítani a követelése fennállását és összegét. A szerződések 4.10. pontja ennek okán arra kényszeríti a fogyasztót, hogy a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránt pert indítson a hitelező ellen, amely perben a hitelező nyilvántartásával szemben maga igazolja a tartozás helyes összegét, más lehetőség a követelés vitatására ugyanis nem áll rendelkezésére.

2.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását kérte. Vitatta a perben támadott szerződési feltételek tisztességtelenségét arra figyelemmel, hogy a bizonyítási eljárás nélkül elrendelhető végrehajtás nem a perben támadott rendelkezéseken, hanem a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. § (1) bekezdésének megfelelő közokiraton alapszik. Utalt egyebekben a Vht. 41. §-ában és a polgári

perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 369. § -ában foglaltakra azzal kapcsolatosan, hogy az adós mely módon vitathatja a követelés fennálltát, illetve érvényesítheti igényét. A támadott szerződési feltételek álláspontja szerint nem ütköznek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába sem, mert nem rendelkeznek a szerződésszerű teljesítés megállapításáról, ennek okán kizárólagosságot sem állapítanak meg ezzel összefüggésben. Azt rögzítik, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 206. § (2) bekezdésének kógens rendelkezései alapján az esedékes törlesztőrészlet, vagy más elszámolás megállapítása milyen adatok alapján történik a felek jogviszonyában. A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja pedig a felperesek előadásával ellentétben nem a fogyasztó, hanem a fogyasztóval szerződő fél teljesítésének szerződésszerűségéről szól.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 38.100 forint perköltséget.

3.1.

Ítéletében tényként állapította meg, hogy a felperesek 2007. augusztus 01. napján két - közjegyzői okiratba foglalt - fogyasztói kölcsönszerződést kötöttek az alperes jogelődjével, az ... Kereskedelmi Bank Zártkörűen Működő Részvénytársasággal. Az „A” jelű kölcsönszerződés alapján 245.963 svájci frank, míg a „B” jelű kölcsönszerződéssel 50.513 svájci frank összegű kölcsön folyósításában állapodtak meg a felek.

Az „A” és „B” jelű kölcsönszerződések 4.10. pontja akként rendelkezett, hogy a kölcsön és járuléka mindenkor összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

A kölcsönszerződések vonatkozásában a felülvizsgált elszámolás megtörtént.

3.2.

Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokolásában rögzítette, hogy a felek között fogyasztói szerződés jött létre, amelynek rendelkezéseit a szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209. §-a alapján kellett vizsgálni, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjában foglaltakra is figyelemmel. A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjával kapcsolatban rámutatott arra, hogy az a régi Ptk. irányadó rendelkezéseivel együtt a 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálta, amely irányelv mellékletének 1. pontja tartalmazza a tisztességtelennek tekinthető feltételek példálózó felsorolását. Az m) pont megfogalmazása és a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának szövegezése alapján megállapította, hogy a fogyasztóval szerződő fél általi egyoldalú értelmezés kizárólag a saját szolgáltatása vagy árúja megfelelőségének értelmezésére vonatkozik, nem pedig a fogyasztó általi teljesítés megfelelőségének megítélésére. Idézte e körben a rendelkezés angol és német nyelvű szövegezését is. Rámutatott arra, hogy a perbeli szerződési feltétel az alperes teljesítésével nem hozható összefüggésbe és kizárólagosságot sem rögzít. Az alperes jogosult - és egyben köteles - az általa folyósított kölcsön nyilvántartására, amellyel a Ptk. 277. § (4) bekezdésében a jogosult terhére előírt, a fogyasztói teljesítést elősegítő együttműködési kötelezettségét is teljesítette. Mivel a

rendelkezés a tartozás nyilvántartásának tanúsításáról szól, nem jogosítja fel az alperest annak egyoldalú megállapítására, hogy az alperes teljesítése szerződészerű-e.

A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjára alapított érvénytelenségi ok kapcsán utalt a Vht. 21. §-ában foglaltakkal összefüggésben arra, hogy a végrehajtási eljárás megindításának, azaz a közjegyző általi záradékolásnak nem feltétele a tartozás összegének ténytanúsítványba foglalása. A közjegyző nem vizsgálja, hogy az alperes által állított tartozás összege megalapozott-e. A Vht. rendelkezései alapján a közjegyzői okiratba foglalt szerződés, illetve tartozáselismerő nyilatkozat alapján az alperes a kikötés nélkül is, a törvény erejénél fogva jogosult bírósági út mellőzésével végrehajtás megindítására, ennek során a saját üzleti könyveiben nyilvántartott tartozás ténytanúsítványba foglaltatására. Ezért a szerződési feltétel az adóssal szembeni igényérvényesítés esetén nem tekinthető az alperes számára többletjogot keletkeztető rendelkezésnek figyelemmel arra, hogy a törvényi szabályozást követi, ahhoz képest semmiféle többlettartalommal nem rendelkezik. A Vht. 21. §-a biztosítja az alperes számára a saját nyilvántartási adatai alapján történő végrehajtás kezdeményezésének jogát, ezért a jóhiszeműség és tisztesség sérelme nem állapítható meg a kölcsönszerződés I.4. pontja tekintetében. A bizonyítási teher e rendelkezés második bekezdése alapján nem fordulhatott meg álláspontja szerint azért sem, mert a Vht. 21. §-ára alapítottan, a törvény rendelkezése folytán fordult meg. Megjegyezte, hogy a szerződés I.4. pontjának harmadik bekezdése felkérést és titoktartás alóli felmentést tartalmaz, ezért a tisztességtelenség megállapítását fogalmilag tartotta kizártnak e körben, az ugyanis nem érinti a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit. Az alperes megalapozottan hivatkozott arra is álláspontja szerint, hogy a felperes nem mondott le a követelés vitatásának jogáról, a perbeli kikötés jogról lemondó nyilatkozatot nem tartalmaz. A pereszes felpereseket a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pernyertes alperes költségeinek megfizetésére, amely az eljáró ügyvéd munkadíjából állt.

4.

Az ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és keresetnek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérték.

Álláspontjuk szerint a Vht. 23/C. § (1) bekezdésében foglaltaktól függetlenül megállapítható, hogy a szerződéses rendelkezés kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja-e egyoldalúan annak megállapítására, hogy teljesítése szerződészerű-e, illetőleg a bizonyítási terhet a fogyasztó fél hátrányára változtatja-e meg. A szerződési kikötés ugyanis egyoldalú hatalmasságot biztosít az alperes számára a tekintetben, hogy meghatározza a tartozásukat. Ettől független kérdés az, hogy az alperes kötelezettsége külön jogszabály rendelkezése alapján, hogy évente elszámolást, a felmondást megelőzően pedig a tartozásról részletes kimutatást küldjön. A hitelező e kötelezettségét a peres felek szerződése nem tartalmazza, azaz nincs a szerződésnek olyan rendelkezése, amely szerint az alperesnek kötelessége lenne a tartozásukat közölni, mielőtt a ténytanúsítványt az általa szolgáltatott adatok alapján a közjegyző kiállítja. Az az alperes jogkövető magatartására tartozó kérdés, hogy a külön jogszabály által őt terhelő kötelezettségének eleget tesz-e, vagy sem. Ebből következően megalapozatlanul hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy módjuk lett volna a tartozás összegének kifogásolására.

A szerződés 4.10. pontja a fogyasztó hátrányára változtatja meg a bizonyítási terhet, főszabály szerint ugyanis kötelmi jogviszonyban a szerződésszegést állító felet terheli a bizonyítás a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján. Ennek megfelelően, ha az alperes azt állítja, hogy a szerződés szerinti

fizetési kötelezettségüknek nem vagy nem a szerződésben foglaltak szerint tettek eleget, azt neki kell bizonyítania. A perbeli kikötés azonban ezt a bizonyítási terhet oly módon fordítja meg a fogyasztó hátrányára, hogy az alperes által egyoldalúan közölt adatok alapján kiállított közjegyzői okirattal szemben terheli őket a bizonyítás a régi Pp. 195. § (1) és (6) bekezdései alapján. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe továbbá, hogy a ténytanúsítvány megléte esetén közjegyzői okiratba foglalt szerződés vagy tartozáselismerés nélkül is indítható végrehajtási eljárás. Utaltak az Európai Unió Bíróságának C-415/11. számú ítéletében kifejtettekre, amely szerint az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a nemzeti jog diszpozitív szabályához képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót, valamint a BDT.2017.3629 számú eseti döntésben foglaltakra.

5.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Kiemelte, hogy az Európai Unió Bírósága előtt a C-34/18. számú ügyben ítélet született, amely megállapította, hogy a magyar bíróságnak kell eldöntenie, hogy a szerződéses rendelkezés az európai uniós jogszabály szerint tisztességtelen-e, illetve azt is, hogy az a szigorúbb magyar jogszabályba ütközik-e. Kifejtette, hogy a Kúria e vizsgálatot az EBH 2018.G.1. számú ügyben elvégezte és arra a következtetésre jutott, hogy a kikötés nem tisztességtelen.

6.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéletábra teljes terjedelmében vizsgálta felül.

7.

A Fővárosi Ítéletábra elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmet vizsgálta, amelyet a felperesek a régi Pp. 252. § (3) bekezdésére alapítottak, annak megalapozottsága esetén ugyanis az ítélet érdemi felülbírálatára nem kerülhet sor. E körben a felperesek azonban meg sem jelölték, hogy a bizonyítási eljárás kiegészítése mely okból lenne szükséges, bizonyítási indítványt nem is terjesztettek elő, ezért további bizonyítás végett a hatályon kívül helyezés fogalmilag kizárt, mivel a Pp. 164. §-ának (2) bekezdése alapján a bíróság jelen perben hivatalból nem folytathat le bizonyítást. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanakkor megállapítható az is, hogy az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés nélkül hozott határozatot,

8.

Az ítéletábra ezért az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos.

9.

Az elsőfokú bíróság döntése helyes, az ítéletábra annak jogi indokolásával az alábbi pontosítással, illetve kiegészítéssel ért egyet.

Az elsőfokú bíróság - nyilvánvaló elírás folytán - a perbeli kölcsönszerződések 4.10. pontja helyett azok I.4. pontjára utalt ítélete jogi indokolásában, amelyet az ítéletábra pontosít akként, hogy egyúttal mellőzi az indokolásból a szerződéses rendelkezés második és harmadik bekezdésére vonatkozó megállapításokat (8. oldal 4. bekezdés), a perbeli kikötés ugyanis egy bekezdésből áll.

A kereset elbírálása során azt az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta, hogy a perbeli szerződéses

rendelkezés - az általános szabályokhoz képest - többletjogosultsággal ruházza-e fel az alperest, illetve hátrányosabb helyzetbe hozza-e bármilyen módon a felpereseket. E körben az ítéletábra maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a vonatkozásban, hogy a támadott szerződési feltétel a bizonyítási terhet nem változtatja meg és a fogyasztóval szerződő felet sem jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e.

A kölcsönszerződések 4.10. pontja lényegében arról rendelkezik, hogy a felperesek a folyósítás időpontjának, valamint a fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából az alperes által nyilvántartott adatokat fogadják el, a tartozás mértékének megállapítása tekintetében pedig alávetik magukat a hitelező nyilvántartásában foglaltaknak.

Egyetértett ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel, ugyanis a perbeli szerződéses rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan a hitelezőt saját teljesítése szerződésszerűségének megállapítására. A felpereseknek lehetősége van vitatni a hitelező teljesítésének szerződésszerűségét és vitathatják a hitelező álláspontját is, ha a teljesítésüket nem ismerné el szerződésszerűnek. Az pedig, hogy a hitelező egyébként állást foglalhat a felperesek teljesítésének szerződésszerűségéről, nem tekinthető tisztességtelen szerződési feltételnek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján, mivel annak mind a nyelvtani, mind az Irányelv 3. cikk (3) bekezdése [Melléklet 1. m) pont] szerinti értelmezéséből következően az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet arra jogosítja fel, hogy megállapítsa a saját teljesítése megfelelőségét. Erről azonban a perbeli esetben nincs szó.

A szerződési feltétel a bizonyítási terhet sem befolyásolja, így nem sérti a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában foglaltakat, ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt ítéletében. Az alperes számára nem biztosít többletjogokat a tartozás érvényesítésével összefüggésben, ennek okán az ítéletábra álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a fogyasztót a kikötés hátrányos helyzetbe hozná. Amennyiben ugyanis az alperes a követelés érvényesítése érdekében pert indít, akkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdése alapján őt terheli a bizonyítási kötelezettség a fennálló tartozás összege vonatkozásában. A nyilvántartásai alapján általa csatolt adatok helyességét a felperesek a perben vitathatják, a kölcsönszerződés 4.10. pontja ezért a bizonyítási eljárás menetét nem befolyásolja. A kölcsönszerződésből eredő tartozás Vht. 23/C. § (1) bekezdésén alapuló végrehajthatóságát pedig nem a perben támadott rendelkezés teszi lehetővé, mivel a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés e kikötés hiányában is ellátható végrehajtási záradékkal, a felmondás megtörténtének és a felperesek részére történt kézbesítésének közjegyzői okirattal való igazolása alapján. A végrehajtás az alperes által közölt adatok alapján rendelhető el, a nyilatkozat alapján készült közjegyzői okirat ugyanakkor nem ügyleti okirat, hanem a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111 §-a szerinti jogi jelentőségű tényeket tanúsító okirat. A tanúsítvány kiállítása során a közjegyző az egyoldalú kérelmet foglalja közokiratba, annak alaposságát nem vizsgálja. A kiállított ténytanúsítvány közokirat, amely a Pp. 323. § (3) bekezdése szerint csupán azt bizonyítja, hogy az alperes a nyilatkozatát mely tartalommal tette meg a feltüntetett időpontban. Ezért nem alkalmas önmagában arra, hogy a bizonyítási terhet a fogyasztóra hárítsa. A végrehajtási záradék kibocsátása iránti kérelem elbírálása során nem vizsgálja a közjegyző a felmondás jogszerűségét, így a követelés összecszerűségét sem. A végrehajtási záradék kiállítása esetén pedig a fogyasztó végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben vitathatja a vele szemben érvényesített követelést. A bizonyítási terhet ez esetben a pert indító felpereseket terheli, azonban nem a perben támadott szerződéses rendelkezésre, hanem a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben

írányadó eljárásjogi rendelkezésekre alapítottn.

Az Alkotmánybíróság az 1245/B/2011. számú AB határozatban összegezte álláspontját a Vht. 23/C. §-t érintően is, amely szerint a záradékolást szabályozó rendelkezések nem alkotmányellenesek, a közjegyző által törvényes jogkörében elkészített okirat meghozatalát, valamint annak végrehajtási záradékkal történő ellátását ugyanis ugyanolyan garanciális eljárások előzik meg, mint a bírósági határozatokét. A Vht. szabályai lehetőséget adnak a végrehajtási záradék törlésére, a közjegyző határozatával szemben a fél bírósághoz fordulhat. Az Európai Unió Bíróságának C-32/14. számú ügyben hozott határozata szerint sem összeegyeztethetetlen a záradékolás szabályozása a 93/13/EGK tanácsi irányelv követelményeivel (a C-34/18. számú ítélet [53]-[59] pontjaiban is erre az álláspontra helyezkedett a bíróság). Erre figyelemmel sem értett egyet az ítéletábla a fellebbezésben foglaltakkal, amelyek szerint a perbeli kikötés az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget idézhetne elő. E körben pedig nem bírtak jelentőséggel az alperes jogkövető magatartásának elmaradásával összefüggésben kifejtett feltételezések sem, azok ugyanis a perbeli jogkérdés, a feltétel tisztességtelenségének megítélését nem befolyásolhatták. **A fellebbezésben hivatkozott további eseti döntés kapcsán az ítéletábla utal az egységesnek tekinthető bírói gyakorlatra, amely szerint a hasonló szerződéses rendelkezések a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjában foglaltakat nem sértik (EBH2018. G.1., BH2018. 146.).**

10.

Mindezekre tekintettel az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján, a rendelkező részben foglaltak szerinti pontosítással helybenhagyta; észlelte ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság - az ítélet fejrészában és indoklásában foglaltakkal ellentétben - a rendelkező rész perköltségre vonatkozó rendelkezésében a felperesek helyett csupán a felperest, míg az alperest I. rendű alperesként tüntette fel.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárás során felmerült költségét a felperesek maguk viselik; kötelesek továbbá a régi Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése szerint az alperes másodfokú perköltségének megfizetésére, amely a képviselést ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjából állt. A munkadíj összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel állapította meg az ítéletábla az általános forgalmi adóval növelt összegben.

Budapest, 2020. február 13.

. Sándor Ottó s.k.
a tanács elnöke

. Vasady Loránt Zsolt s.k.
előadó bíró

dr. Balsai Csaba Zoltán s.k.
bíró